

Lausuntopyyntö

1. Vastaajatahon virallinen nimi

Vastaajien määrä: 1

Nimi

| Valtakunnallinen sosiaalityön yliopistoverkosto Sosnet

2. Vastauksen kirjanneen henkilön nimi

Vastaajien määrä: 1

Nimi

| Sanna Lähteinen

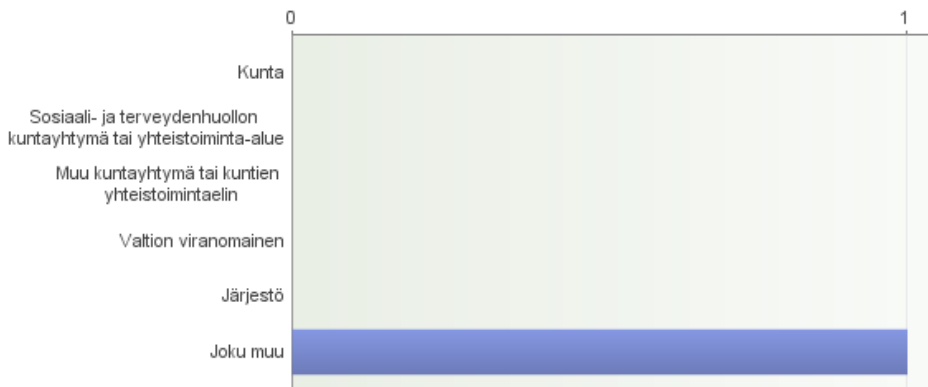
3. Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot

Vastaajien määrä: 1

Etunimi	Sukunimi	Sähköposti
Marjo	Kuronen	marjo.kuronen@jyu.fi

4. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

5. Esityksen tavoitteena on varmistaa palvelujen yhdenvertainen saatavuus, riittävä osaaminen palveluja tarjoavassa ja hoitavassa yksikössä ja asiakas- ja potilasturvallisuus. Lisäksi uudistuksen tavoitteena on hillitä kustannusten kasvua. Esityksen mukaan sairaala- ja päivystysverkkoa tiivistettäisiin vastaamaan väestön tarpeeseen valtakunnallisesti koordinoitusti ja yhtenäisin perustein. Onko uudistus tarpeellinen?

Vastaajien määrä: 1

6. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Vastaajien määrä: 1

- Sosiaalityön yliopistollista koulutusta ja tutkimusta edustavana verkostona Sosnet ottaa tässä lausunnossa kantaa sosiaalityön ja sosiaalipalvelujen asiakkaiden päivystyspalvelujen saatavuuteen, niiden laatuun ja vaikuttavuuteen. Näin ollen lausunto rajautuu pitkälti sosiaalipäivystyksen näkökulmaan.

Hallituksen esitys päivystyksen ja erikoissairaanhoidon rakenteiden uudistuksesta on pääosin hyvä ja kannatettava. Esityksen tavoitteena on edistää päivystyksen tarpeessa olevien asiakkaiden saamia sosiaali- ja terveyspalveluja sekä palvelujen tasalaatuisuutta ja alueellisen jakautumisen oikeudenmukaisuutta. Laaditun hallituksen esityksen osalta sosiaalipäivystyksen aseman uudistaminen tukee hyvin sote-uudistuksen tavoitteita ja on hyödyllinen erityisesti terveydenhuollon näkökulmasta arvioiden. Sosnet vastasi edellä kysymykseen 5 "ei kantaa", koska näemme ehdotetussa uudistuksessa sekä hyviä puolia että merkittäviä ongelmakohtia. Näin ollen on vaikea yksiselitteisesti ottaa kantaa siihen, onko uudistus tarpeellinen.

Sosiaalipäivystyksen ja kriisityön kehittämisen tarpeellisuus on osoitettu monissa eri yhteyksissä viime vuosien aikana. Sosiaalipäivystykseen osallistuvien työntekijöiden työhyvinvoinnin ja osaamisen sekä palvelun laadun ja toiminnan valvonnan kannalta on merkittävää, että sosiaalipäivystyksen organisoimista pyritään systematisoimaan ja kehittämään valtakunnallisesti sekä sen yhteyttä terveydenhuoltoon kehitetään.

Sosnetin näkemyksen mukaan lakiesityksen perustavoite on tarkoituksenmukainen ja kannatettava. Uudistustyössä on kuitenkin joitakin puutteita. Keskeisin ongelma liittyy siihen, ettei siinä ole huomioitu sosiaalipäivystystoiminnan erityispiirteitä sosiaalihuoltolain mukaisena toimintana. Esityksessä sosiaalipäivystys on liimattu keinotekoisesti ja osin myös sisäisesti ristiriitaisesti terveydenhuollon päivystykseen. Tämä nousee esille mm. oheisessa esityksen pääasiallista sisältöä koskevassa kuvauksessa: "ympäri vuorokautinen perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystys, joka sisältäisi tavallisimmin tarvittavien erikoisalojen päivystyksen ja sosiaalipäivystyksen" (s. 1). Vastaava ilmaisu toistuu esim. sivulla 41 kiireellisen päivystyksen yksityiskohtaisissa perusteluissa. Lainsäädäntöuudistuksessa onkin välttämätöntä nostaa sosiaalipäivystys esille omana sosiaalihuoltolakiin perustuvana toimintana, jolloin se nostetaan perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon rinnalle.

Toinen keskeinen pulma lakiesityksessä on, että sosiaalipäivystyksen järjestäminen jatkossa jätetään auki. Tältä osin hallituksen esitystä on vaikea kommentoida. Esityksen perusteluteksteissä todetaan, että laissa "ei edellytetäisi koko alueen sosiaalipäivystystoiminnan siirtämistä toteutettavaksi terveydenhuollon päivystyksen yhteydessä." Uhkana on kuitenkin, että kunnissa tulkitaan, että sosiaalipäivystys voitaisiin siirtää täysin terveydenhuollon päivystystoimintaan. Siksi 29 §:n 4 momenttiin kirjattu mahdollisuus sosiaalipäivystysyksiköiden tehtävien säätämisestä tarkemmalla valtioneuvoston asetuksella on tärkeä.

On huomioitava, että sosiaalipäivystyksen keskeiset yhteistyökumppanit ovat poliisi ja pelastuslaitos ja että toiminta painottuu perheiden lastensuojelutilanteisiin, nuorten kriisitilanteisiin sekä perheväkivaltatilanteisiin. Tällä hetkellä on monia sosiaalipäivystyksen yksiköitä, jotka toimivat terveydenhuollon rakenteista erillään. Näin ollen on välttämätöntä pohtia, miten sosiaalipäivystys on tarkoituksenmukaista järjestää niin, että asiakkaiden palvelutarpeisiin voidaan vastata parhaalla mahdollisella tavalla. Sosnet ehdottaa, että lakiesityksen jatkovalmistelussa huomioitaisiin paremmin sosiaalipäivystyksen organisoimisiin liittyvät kysymykset.

7. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi terveydenhuoltolaissa ensihoitopalvelun järjestämisestä (39§), ensihoitopalvelun sisällöstä (40§) ja ensihoitokeskuksesta (46§). Ovatko ehdotetut säännökset tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

8. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Ei vastauksia.

9. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi terveydenhuoltolaissa erikoissairaanhoidon työnjaosta ja eräiden tehtävien keskittämisestä (45§) Onko ehdotettu säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

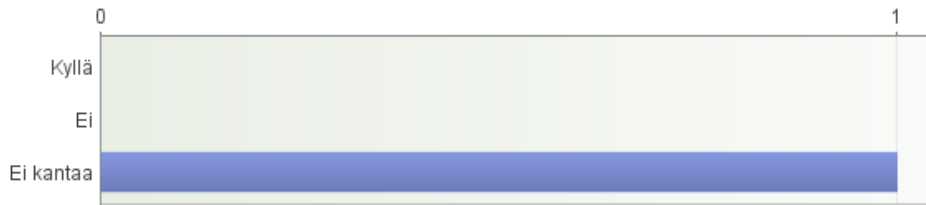
10. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Ei vastauksia.

11. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi terveydenhuoltolaissa kiireellisestä hoidosta (50§) tarkoituksenmukainen?

Onko ehdotettu säännös

Vastaajien määrä: 1

12. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Vastaajien määrä: 1

- Terveydenhuoltolakiin esitetään muutosta kiireellistä hoitoa koskevaan 50 §:ään. Sosnet pyytää huomioimaan, että lausunnoille lähetetty muotoilu ei huomioi riittäväällä tavalla sosiaalipäivystystoiminnan erityispiirteitä sosiaalihuoltolain mukaisena toimintana. Pykälässä sosiaalipäivystystä ei ole huomioitu omana toimintonaan perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon rinnalla, vaan se on sisällytetty terveydenhuoltoon. Näin ei tulisi olla, vaan sosiaalipäivystyksen kehittäminen edellyttää sen ominaispiirteiden huomioimista sosiaalihuoltolakiin perustuvana toimintana.

13. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi terveydenhuoltolaissa sosiaalihuollon tarpeen arvioinnista (53 a §) Onko ehdotettu säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

14. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiesityksessä ehdotetaan säädettäväksi terveydenhuoltolaissa sosiaalihuollon tarpeen arvioinnista (53 a §). Tarkoituksena on korostaa jo nykyisin voimassa olevaa terveydenhuollon ammattihenkilöiden velvollisuutta ohjata henkilö sosiaalihuollon palveluihin, jos hänen palvelujen tarpeensa on ilmeinen. Lain tarkoituksena on edistää asiakaslähtöisyyttä, jolloin kiireettömän hoidon tarpeen arvioinnin yhteydessä muistettaisiin huomioida mahdollinen sosiaalipalvelujen tarve. Esitys on sinänsä kannatettava, koska on asiakkaiden edun mukaista ja taloudellisestikin järkevää välttää turhaa pallottelua ja asioiden turhaa siirtelyä eri ammattiryhmien välillä. Samalla on huomioitava, että esitys voi toteutua onnistuneesti vain, jos terveydenhuollon henkilöstö perehdytetään ja koulutetaan kunnolla siihen, millaisissa kysymyksissä sosiaalipalvelujen puoleen voidaan ohjata. Jatkossa nämä sisällöt tulee ottaa myös terveydenhuollon ammattihenkilöiden peruskoulutukseen mukaan. Tällöin terveydenhuollon ammattihenkilö on yhteydessä kunnallisesta sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen, jonka tehtävänä on huolehtia asiakkaan palvelutarpeen arvioinnista sosiaalihuoltolain 36 §:n mukaisesti. 53 a §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetään lisäksi "kokonaan uusien moniammatillisten käytäntöjen luomista". Tarkoituksena on, että asiakas voisi saada avun vain yhden palvelun kautta. Myös tältä osin on huomioitava, että palvelutarpeen arvioinnissa on käytettävissä riittävästi sosiaalihuollon osaamista. Asiakaslähtöisen yhden palvelupisteen toimintamallin ja moniammatillisen työn kehittäminen ovat tärkeitä ja kannatettavia asioita, mutta samalla on varmistettava, että työntekijöillä on koulutuksen pohjalta syntynyt ammatillinen osaaminen tehtävän hoitamiseksi.

15. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi sosiaalihuoltolaissa sosiaalipäivystyksestä (29§) Onko ehdotettu säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

16. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Vastaajien määrä: 1

Lakiesityksessä ehdotetaan, että sosiaalipäivystystä järjestetään jatkossa laajan ympärivuorokautisen päivystysyksikön yhteydessä sekä perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteydessä. Esitys muuttaisi nykyistä tilannetta merkittävästi, sillä vain osa nykyisistä sosiaalipäivystyksistä toimii terveydenhuollon yhteydessä. Esitys on perusteltu sote-integraation näkökulmasta ja hyödyttää erityisesti terveydenhuoltoa. Sosiaalipäivystyksen integrointi terveydenhuollon päivystystoimintaan voi tukea sosiaalipäivystystä tarjoamalla toimivan yhteyden terveydenhuoltoon sekä puitteet työn tekemiselle. Samalla on huomioitava, että sosiaalipäivystyksen asiakkaat tulevat vain osittain terveydenhuollon kautta, jolloin yhteys muihin toimijoihin on tärkeä varmistaa edelleen.

Lisäksi on huomioitava, että sosiaalipäivystyksessä tehdään tarvittavia sosiaalihuollon lainsäädännön mukaisia päätöksiä ja palvelutarpeen arvioiteja, jolloin sosiaalipäivystyksessä toimivien työ täytyy järjestää kunnan sosiaalitoimen kautta. Sosiaalityöntekijöiden tulee näin ollen olla kunnallisia viranhaltijoita. Tämä on tärkeä huomioida sote-uudistuksen myötä myös uusissa rakenteissa.

Sosiaalipäivystystyön luonne eroaa siinä mielessä keskeisesti perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon päivystyksestä, että siinä tehdään paljon kotikäyntejä. Näin ollen on varmistettava, että työntekijät sijoittuvat alueellisesti ja maantieteellisesti niin, ettei asiakkaiden palvelutarpeeseen vastaaminen vaarannu.

Sosiaalipäivystystä uudistettaessa on huomioitava palvelun saavuttamisen helppous ja matala kynnyks. Nykyisin joissakin kunnissa sosiaalipäivystykseen saa yhteyden vain hätäkeskuksen kautta, jolloin avun hakeminen voi jopa jäädä kokonaan. Sosiaalipäivystyksen saavutettavuuden parantaminen tulee ottaa yhdeksi kehittämiskohteeksi. Tämän vuoksi on myös perusteltua, että päivystystä toteuttavissa yksiköissä olisi riittävät voimavarat ja osaaminen, jotta palvelun laatu ja asiakasturvallisuus toteutuvat.

Pykäläehdotuksen yksityiskohtaisissa perusteluissa ehdotetaan, että sosiaalipäivystyksen uudistaminen lähdetään toteuttamaan uudistamalla terveydenhuollon sosiaalityötä. Tarkoituksena on käyttää resursseina terveydenhuollossa toimivia sosiaalityöntekijöitä ja -ohjaajia, jolloin heidän työnkuvia muokataan niin, että he voisivat alkaa tehdä sosiaalipäivystystä. Sosnet suhtautuu esitykseen varauksellisesti, sillä terveydenhuollon sosiaalityöntekijöiden nykyinen työnkuva on hyvin toisenlainen kuin mitä sosiaalipäivystystyössä tarvitaan. Pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa ei oteta kantaa siihen, miten terveydenhuollon sosiaalityöntekijöiden nykyiset työtehtävät hoidettaisiin. Ei ole realistista ajatella, että sosiaalipäivystystoiminta olisi hoidettavissa kokonaan nykyistä henkilöstöä uudelleenperehdyttämällä, vaan sosiaalipäivystystoiminnan organisointi ehdotetulla tavalla vaatii myös uuden henkilöstön rekrytointia.

17. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi sosiaalihuoltolaissa sosiaalipalvelujen järjestämisestä muiden palvelujen yhteydessä (33 a §) Onko ehdotettu säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

18. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Vastaajien määrä: 1

Sosiaalipäivystystä kehitettäessä on kiinnitettävä huomiota palvelun saavutettavuuteen. Ehdotetussa 33 a §:ssä palveluja voitaisiin keskittää alueellisesti tai valtakunnallisesti, jos se olisi tarpeen asiakasturvallisuuden ja sosiaalipalvelujen laadun ja vaikuttavuuden takaamiseksi. Ehdotettu pykälä jää kuitenkin sisältönsä puolesta vaikeasti hahmotettavaksi, jolloin siihen on vaikea ottaa kantaa. Asiaa auttaisi, jos perustelutekstissä mainittaisiin, millaisista sosiaalipalveluista ehdotetussa pykälässä tulisi kyseeseen.

19. Vapaamuotoisia huomioita esityksestä.

Ei vastauksia.

20. Vapaamuotoiset huomionne liitteenä olevasta luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi kiireellisen hoidon perusteista ja päivystyksen erikoisalakohtaisista edellytyksistä.

Ei vastauksia.